

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

BUXORO DAVLAT UNIVERSITETI

“KELISHILGAN”

Tabiiy fanlar va
agrobiotexnologiya fakulteti
dekani V.A. Qodirov
2025 y.

“TASDIQLAYMAN”

Buxoro davlat universiteti
O'quv ishlari bo'yicha prorektor
R.G. Jumayev
2025 y.

60812000 Issiqxona xo'jaligini tashkil etish va yuritish ta'lim yo'nalishi
bitiruvchilari uchun ixtisoslik fanlaridan
Yakuniy davlat attestatsiya imtihon
DASTURI

1.00. Majburiy fanlar:

- 1.25. Issiqxonalarda servis xizmat ko'rsatish
- 1.28. Himoyalangan yer sabzavotchiligi
- 1.29. Issiqxonada sabzavot ekinlarini hayotiy omillarini boshqarish
- 1.23. Sabzavotchilik

ANNOTATSIYA

Davlat yakuniy attestatsiyasi 60812000 - Issiqxona xo'jaligini tashkil etish va ta'lim yo'nalishi uchun asosiy ta'lim dasturi bo'yicha o'qitishning yakuniy bosqichi hisoblanadi.

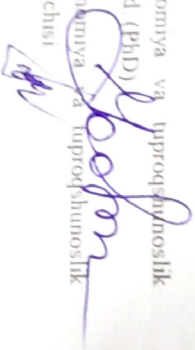
Davlat yakuniy attestatsiyasi ta'lim yo'nalishi bo'yicha ixtisoslik fanlari bo'yicha davlat imtihonni topshirishni o'z ichiga oladi. Davlat imtihoniga bitiruvchi talaba ta'lim yo'nalishining ikkita ixtisoslik fanidan savollariga javob beradi.

Dastur Agronomiya va tuproqshunoslik kafedrasi yig'ilishida muhokama qilingan va tavsiya etilgan (2025 yil 25 yanvardagi 22 - sonli bayonnomma)

Imtihon dasturi Buxoro davlat universitetining kengashida ko'rib chiqilgan va tasdiqlangan.
2025 yil 21 yanvardagi 2 - sonli bayonnomma.

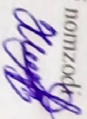
Tuzuvchilar

O.R. Umarov, Agronomiya va tuproqshunoslik kafedrasi mudiri, b.f.f.d (PhD)
F.A. Ganiyeva, Agronomiya va tuproqshunoslik kafedrasi katta o'qituvchisi

Taqribchilar

Ahmedov M.I. - Don va duklakli ekinlar ITI direktori, qishloq xo'jaligi fanlari nomzodi
Jumayev F.H. - "Agronomiya va tuproqshunoslik" kafedrasi dotsenti, biologiya fanlari nomzodi

KIRISH

Oliy ta'lim muassasalari oliy ta'limning asosiy ta'lim dasturlari bo'yicha o'qishni tamomlagan bitiruvchilarning yakuniy davlat attestatsiyasi majburiy hisoblanadi.

Yakuniy davlat attestatsiyasi oliy ta'limning har bir yo'nalishi o'quv rejasi bo'yicha tashkil etilgan davlat attestatsiya komissiya tomonidan amalga oshiriladi.

60812000 - Issiqxona xo'jaligini tashkil etish va yuritish ta'lim yo'nalishi o'quv rejasi bo'yicha yakuniy imtihon davlat attestatsiyasining ajalmas qismi deb hisoblanadi.

Yakuniy davlat attestatsiya imtihoniga asosiy o'quv rejasi bo'yicha to'liq o'qish kursini tugatgan va o'quv rejasi nazarda tutilgan barcha oldingi yakuniy nazoratlardan muvaffaqiyatli o'tgan shaxslar kiradi.

Yakuniy davlat attestatsiya imtihon bitiruvchining kasbiy muammolari hal qilish uchun nazariy tayyorgarligini, kasbiy faoliyatining asosiy turlariga tayyorligini aniqlash va baholash imkonini beradi. Imtihon talabalarining umumiy kasbiy va maxsus tayyorgarligi darajasi va sifatini tekshirish maqsadida o'tkaziladi.

Ushbu dastur O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2004-yil 13-dekabrda 836-sonli "Oliy va kasbiy ta'lim tashkilotlari bitiruvchilarining yakuniy davlat attestatsiyasini tashkil etish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qaroriga muvofiq ishlab chiqilgan.

BAHQOLASH MEZONI

Yakuniy davlat attestatsiya imtihoni yozma ravishda olinadi. Yozma ish uchun variant tuzilgan bo'lib, har bir variant 4 ta savolni o'z ichiga oladi savollar qiyinchilik darajasi bo'yicha baholanadi va bunda 1-savol uchun "0-25" ballidan, 2-savol uchun "0-25" ballidan va 3-savol uchun "0-25" ballidan, 4-savol uchun "0-25" ballidan to'plashi mumkin.

Yozma ishini o'tkazish uchun 80 minut vaqt beriladi.

Yozma ishning har bir savoli va umumiy ballari quyidagi mezonlar bo'yicha belgilanadi:

Bitiruvchi talaba berilgan yozma ishdagi 4 ta savolning har birini mohiyatini tushunishi, bilishi, tasavvuriga ega bo'lishi lozim. Uni ilmiy asoslagan hdda ijodiy fikrlab, mustaqil mushohada yuritib, imloviy xatosiz yoritib berishi hamda shu savollarda berilgan ma'lumotlarni taqqoslay olishi, xulosa va qarorlar chiqargan holda, amalda qo'llay bilishi kerak. Talaba 4 ta savolga ham shu mezon asosida javob bergan bo'lsa, yozma ishga maksimal 100 ball qo'yiladi.

Talaba berilgan yozma ishdagi 4 ta savol to'g'risida bilim va tasavvuriga ega bo'lishi lozim. Savolni mohiyatini tushungan holda mustaqil mushohada yuritib,

savol mazmunini yoritib berishi kerak. Berilgan ilmiy ma'lumotlarni o'zaro taqqoslashga qiyinaladi, xulosalar yetmagan. Talaba 4 ta savolga ham shu mezon asosida javob bergan bo'lsa, yozma ishga 89 ball qo'yiladi.

Talaba yozma ishdagi 4 ta savolni mohiyatini tushunishi, tasavvurga ega bo'lishi, qisman bilishi hisobga olinadi. Ilmiy ma'lumotlar qisman yozilgan, bu ma'lumotlar asosida mustaqil fikr va xulosalar yuritilgan bo'lsa, Talaba 4 ta savolga ham shu mezon asosida javob bergan bo'lsa, yozma ishga 69 ball qo'yiladi.

Talaba 4 ta savolning mohiyatini qisman tushunsa, ilmiy ma'lumotlarni yozishda xatoliklarga yo'l qo'ysa hamda mustaqil fikr va xulosalar yoritilmagan bo'lsa, yozma ishga jami 10 ball qo'yiladi.

Talabanning o'zlashtirish darajasi quyidagi yo'l bilan baholanadi:

No	Umumiy ball	Baho	Bakalvr talabasiining bilim darajasi	Ballar taqsimoti
1	27-30 (30 ball); 36-40 (40 ball)	A'lo (90-100)	Talabanning fan bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatgichini nazorat qilishda quyidagi namunaviy mezonlar tavsiya etiladi (har bir savol uchun): A'lo baho olishi uchun talabanning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim: xulosa va qaror qabul qilish: ijodiy fikrlay olish; mustaqil mushohada yuritilgan bilimlarni amalda qo'llay olish; mohiyatini tushunish; bilish, aytib berish; tasavvurga ega bo'lish.	7,5-8 7-8 5,5-6
	21-26 (30 ball) 28-35 (40 ball)	Yaxshi (70-89)	Yaxshi baho olishi uchun talabanning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim: mustaqil mushohada yuritilgan bilimlarni amalda qo'llay olish; mohiyatini tushunish; bilish, aytib berish; tasavvurga ega bo'lish.	4,5-7 4,5-5,5 4,5-5

18-20 (30 ball)	Qoniqarli (60-69)	Qoniqarli baho olishi uchun talabanning bilim darajasi quyidagilarga javob berishi lozim; mohiyatini tushunish; bilish, aytib berish; tasavvurga ega bo'lish.	4-5 4-4,25 3-4
24-27 (40 ball)			
0-17			
(30 ball) 0-23 (40 ball)	Qoniqarsiz (0-59)	Talaba 2-ta savolni mohiyatini tushunmasa, ilmiy ma'lumotlarni bayon etishda qo'pol xatoliklarga yo'l qo'ysa, ma'lumotlar asosida mustaqil fikr yuritilmasa, yozma ishga qoniqarsiz ball qo'yiladi.	1-2 0-1

1.25. Issiqxonalarda servis xizmat ko'rsatish fanidan Davlat attestatsiya sinovi uchun dastur O'quv fanining dolzarbligi va oliy kasbiy ta'limdagi o'rni

1. O'quv fanini o'qitilishi bo'yicha ustlubiy ko'rsatmalar.

Ushbu fan talabani olgan nazariy va amaliy bilimlarini bakalvrlarni bitiruv malakaviy ishlarini bajarish va ishlab chiqarishda qo'llash bo'yicha ko'nikmalar hosil qilishdir.

Fanning maqsadi - zamonaviy issiqxonalarni tashkil etish va uni yuritish, ularda tannarxi arzon, eksportbop sabzavotlarni yetishtirishni tashkil etish va bu sohadagi yangi innovatsion texnologiyalarni joriy etishga qaratilgan.

Fan bo'yicha talabanning bilim, ko'nikma va malakalariga quyidagi talablar qo'yiladi. Talaba:

- zamonaviy issiqxonalarda hozirgi holati, istiqbollari sabzavot va ko'chat yetishtirishni muammolari, ularni afzalliklari, kamchiliklari hamda issiqxona xo'jaliklarini tashkil etishni huquqiy, iqtisodiy asoslari haqida tasavvurga ega bo'lishi; zamonaviy issiqxona turlarini bir-biridan farqlanishini; issiqxonalarni qurishda kerakli bo'lgan uskuna, moslama va

jixozlarni hisoblay olishni, olinadigan hosil va sotish baholarini hamda zamonaviy issiqxonalar ishini tashkil etishni **bilishi va ulardan foydalana olish:**

Nazariy mavzular

No	
1.	Fanni o'qitishdan maqsad. Issiqxonalarda sabzavot mahsulotlarini ishlab chiqarishning hozirgi holati, istiqbollari hamda muammolari.
2.	Issiqxonalarda ko'chat va sabzavotlarni yetishtirishni nazariy Asoslari
3.	Issiqxona kombinatlarini tashkil etishni iqtisodiy va tashkiliy Vazifalari
4.	Issiqxona xo'jaliklarini iqtisodiy rivojlantirish dinamikasi
5.	Issiqxona xo'jaliklari huquqiy ta'minoti
6.	Issiqxonalarda sabzavot yetishtirishda innovatsion texnologiya
7.	Zamonaviy issiqxonalarda yetishtirish uchun istiqbolli, eksportbop nav va duragaylarini tanlash
8.	Issiqxonalarda issiqlik ta'minoti sozlash.
9.	Issiqxona xo'jaliklarini barpo etish uchun maydon tanlash
10.	Issiqxona xo'jaliklarining namunaviy loyihalari va ularga qo'yiladigan talablar
11.	Barpo etilgan issiqxonalarini mavsumga tayyorlash. Gidropomikali va tuproqli issiqxonalar
12.	Zamonaviy yorug'lik o'tkazuvchi materiallarni xususiyatlari
13.	Issiqxonalarda ko'chat va sabzavotlarni yetishtirishning nazariy Asoslari
14.	Issiqxona mahsulotlarini terish, qadoqlash va uni realizatsiyasi bo'yicha ishlarni tashkil etish
15.	Xorijiy davlatlardagi zamonaviy issiqxona turlari va maydoni
16.	Kichik hajimli gidropomikali issiqxonalarda foydalaniladigan qurilma va moslamalar
17.	Ko'chat yetishtiruvchi komplekslar barpo etish asoslari
18.	Mavsum so'ngida issiqxonalarda bajariladigan ishlar
19.	Issiqxona ichida foydalaniladigan mashina mexanizmlar
20.	Issiqxonalarda yordamchi va qo'shimcha inshootlarini joylashtirish tartibi

No	
1.	Issiqxonalarini qurilish loyihalari bilan tanishish.

Amaliy mashg'ulot mavzulari

1.	Issiqxonalarini qurilish loyihalari bilan tanishish.
----	--

2.	Issiqxona xo'jaliklarini barpo etish uchun tanlanadigan yerlarga qo'yiladigan talablar.
3.	Joyning ko'p yillik meteorologik sharoitlarini tahlil qilish
4.	Issiqxonalarini mavsumga tayyorlashdagi tadbirlarni tashkil qilish
5.	Issiqxona mahsulotlari tarkibidagi foydali va zararli moddalarni tarkibini aniqlash
6.	Zamonaviy yorug'lik o'tkazuvchi materiallarni fizikaviy xususiyatlarini aniqlash.
7.	Zamonaviy issiqxonalarini ko'chatga bo'lgan talabini aniqlash
8.	Issiqxonalar issiqlikka talabini aniqlash.
9.	Pomidor va bodring yetishtirish bo'yicha agrotexnik xaritamni ishlab Chiqish
10.	Yorug'lik o'tkazuvchi materiallarga bo'lgan talabni aniqlash.
11.	Zamonaviy issiqxonalarda sabzavot yetishtirishni iqtisodiy samaradorligini aniqlash.
12.	Issiqxonalarda ko'chat va sabzavotlarni yetishtirishni nazariy asoslari.
13.	Issiqxona kombinatlarini tashkil etishni iqtisodiy va tashkiliy vazifalari
14.	Issiqxona xo'jaliklarini iqtisodiy rivojlantirish dinamikasi.
15.	Xorijiy davlatlardagi zamonaviy issiqxona turlari va maydoni.
16.	Kichik hajimli gidropomikali issiqxonalarda foydalaniladigan qurilma va moslamalar
17.	Ko'chat yetishtiruvchi komplekslar barpo etish asoslari
18.	Mavsum so'ngida issiqxonada bajariladigan ishlar.
19.	Issiqxonalarda foydalaniladigan mashina mexanizmlar.
20.	Issiqxonalarini yordamchi va qo'shimcha inshootlarini joylashtirish tartibi.

1.28. Himoyalangan yer sabzavotchiligi fanidan Davlat attestatsiya sinovi uchun dastur. O'quv fanining dolzarbligi va oliy kasbiy ta'limdagi o'rni.

1. O'quv fanini o'qitilishi bo'yicha uslubiy ko'rsatmalar.

Ushbu fan himoyalangan yer sabzavotchiligining hozirgi ahvoli, rivojlanishi, himoyalangan yer inshootlarini loyihalash va qurishda erishilgan yutuqlar, mikroqilim sharoitlarini sozlashdagi yangi uskuna va jhozlar, o'simliklarni oziqlantirish xususiyatlari, ko'chat va sabzavotlarni

21.	Himoyalangan yer sabzavotchiligini ahamiyati, uni vazifasi, xususiyatlari, ahvoli va rivojlanishi
22.	Issiqxonalarda havo va tuproq namligini tartiboti
23.	Issiqxonalarda namlik tartibotini optimallashtirish usullari.
24.	Issiqxonalarda namlik tartibotini ta'minlash.
25.	Issiqxonalarda issiqlik tarqotibotini ta'minlash.
26.	Himoyalangan yerlarda yorug'lik tartiboti
27.	Himoyalangan yerlarda o'simliklarni mineral oziglantirish xususiyatlari.
28.	Ko'chaga talab va uni yetishtirish uchun himoyalangan maydonni aniqlash.
29.	Sabzavot ko'chatlarini yetishtirish uchun biologik yoki tuproq aralashmasi va o'g'itlarga bo'lgan talabni aniqlash
30.	Ochiq dala uchun ko'chatlarni yetishtirish texnologik xaritasini ishlab chiqish
31.	Ekin o'stiradigan inshoatlar uchun ekinlarni aylanishi va inshoatlardan foydalanish jarayonini tuzish
32.	Himoyalangan yerlarda yetishtirish uchun tumanlashtirilgan va ekishga tavsiya etilgan nav va duragaylarni xususiyatlarini o'rganish
33.	Himoyalangan yerlarda sabzavot mahsulotlarini chiqishi jarayonini ishlab chiqish
34.	Himoyalangan yerlarda asosiy sabzavotlarni yetishtirish texnologik xaritasining agrotexnik qismini tuzish
35.	Himoyalangan yerlarda ayrim sabzavot ekinlarini yetishtirish texnologiyasi
36.	Yeri inshoatlarda sabzavotlarni yetishtirish usullari
37.	Issiqxona yetishtirishga tavsiya etilgan pomidorni nav va duragaylarini tanlash
38.	Tuproqli issiqxonalarda bodring yetishtirish texnologiyasi
39.	Issiqxonalarda kam tarqalgan mevali sabzavotlarni yetishtirish
40.	Issiqxonalarda ko'kat ekinlarini yetishtirish

Asosiy adabiyotlar

1. Zuyev V.I., Asatov S.H.I., O.Kadrixodjayev, Ataxodjayev A.A. Himoyalangan joy sabzavotchiligi Toshkent-2018y.
2. Zuyev V.I., Asatov S.H.I., O.Kadrixodjayev, Ataxodjayev A.A., U.I.Akramov. Ovoshevoitstvo zashishennogo grunta. Toshkent-2008y. 460b.

Qo'shimcha adabiyotlar

1. Mirziyoyev S.H.M. Erkin va farovon demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. Toshkent, "O'zbekiston" NMIU, 2017. — 56 b
2. Mirziyoyev S.H.M. Qonun ustivorligi va inson manfaatlarini ta'minlash yurt taraqqiyoti va xalq farovonligi garovi. "O'zbekiston" NMIU, 2017. -47 b.
3. Mirziyoyev S.H.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob halqimiz bilan birga kuramiz. "O'zbekiston" NMIU, 2017.
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 7-fevraldagi "O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha harakatlar strategiyasi to'g'risida" gi PF-4947-sonli Farmoni. O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to'plami, 2017 y, 6-son, 70-mudda.
5. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 1-iyundagi "2017 yilda boshqoqli don ekinlaridan bo'shagan maydonlarga takroriy ekinlarni joylashtirish, ekish uchun talab etiladigan moddiy-texnika resurslarini o'z muddatida yetkazib berish chora-tadbirlari to'g'risida" gi PQ-3027-sonli qarori.
6. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 13-iyundagi "O'zbekiston Respublikasi qishloq xo'jaligi xodimlari kuni" bayram tadbirida belgilangan vazifalardan kelib chiqqan holda, qishloq xo'jaligining mavjud imkoniyatlaridan yanada samarali foydalanish, sohasida iqtisodiy islohotlarni yanada chuqurlashtirish, ilm-fan yutuqlari va innovatsion yangiliklarni tizimli joriy etish va oziq-ovqat xavfsizligini ta'minlash bo'yicha kechiktirib bo'lmaydigan chora-tadbirlar to'g'risida" gi PK-3432-sonli Qarori.
7. O'zbekiston Respublikasi hududida ekish uchun tavsiya etilgan qishloq xo'jalik ekinlari Davlat Reyestri. T., 2006.

Internet saytlari:

1. www.opb.ru/ogorod ov.Ovoshevoitstvo
2. www.lex.uz - O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi.20.http.www.amazon.ru
3. www.ziyounet.uz
4. www.edu.uz

- 1.29. Issiqxonada sabzavot ekinlarini hayotiy omillarini boshqarish fanidan Davlat attestatsiya sinovi uchun dastur O'quv fanining dolzarbligi va oliy kasbiy ta'limdagi o'rni
1. O'quv fanini o'qitilishi bo'yicha uslubiy ko'rsatmalar.

Fanning o'qitishdan maqsad –Respublikada qo'llanilayotgan issiqxona turlari va boshqa himoyalangan yer inshootlari, issiqxona sabzavot ekinlarini tashqi muhit omillariga talabi va ularni sozlash usullari, issiqxonadan foydalanish va unda sabzavot ekinlari yetishtirishning umumiy masalalariga qaratilgan.

Nazariy mavzular

№	
1.	Kirish. Issiqxona sabzavot ekinlarini hayotiy omillarini boshqarish fanning ahamiyati, maqsadi, vazifasi.
2.	Issiqxonalarda sabzavotlarni yetishtirishni nazariy asoslari.
3.	Issiqxona sabzavot ekinlarini yetishtirish sharoitlariga talabi, ularni issiqxonalarda yaratish va sozlash usullari
4.	Yorug'likni ahamiyati va issiqxona sabzavot o'simliklarini unga talabi.
5.	Issiqxona sabzavot ekinlarini issiqlikka talabi
6.	Issiqlik tartibotini sozlash usullari
7.	Sabzavot o'simliklarini havo va tuproq namligiga talabi
8.	Namlik tartibotini sozlash usullari
9.	O'simliklar uchun havoning turli komponentlari (tarkiblarini) ahamiyati
10.	Issiqxonalarda sifatli ko'chat yetishtirish xizmati
11.	Issiqxonalarda yetishtirilgan sifatli mahsulotni saqlash va qadoqlash xizmati
12.	Issiqxonalarda ekin turiga qarab optimal harorat va yetarli namlikni boshqarishi
13.	Issiqxonalarda o'simliklar uchun havoning turli komponentlari (tarkiblarini) boshqarilishi
14.	Issiqxonalarda havo-gaz tartibotini sozlash usullari

Amaliy mavzular

1.	Har xil ekin ekilladigan inshootlarda pomidor ko'chatlari yetishtirish samaradorligi
2.	Issiqxona inshootlarini qurish, unga xizmat ko'rsatish va uskunalar bilan doimiy ta'minlaydigan issiqxona xo'jaligi birlashmasini tashkil etish
3.	Issiqxonalarni mavsumga tayyorlashdagi tadbirlarni tashkillashtirish
4.	Yorug'likni jadalligi va issiqxona qoplamlarini yorug'lik o'tkazuvchanligini aniqlash
5.	Himoya qilingan joylarda sabzavotchilikni rivojlantirish aholi turmush darajasiga ta'siri
6.	Issiqlik rejimini bir xilda saqlab turish va tashqi temperaturaning salbiy ta'sirini kamaytirish
7.	Issiqxonalarda tuproqning yetarli darajada namlikka ega bo'lishi
8.	Issiqxonalarda organik o'g'itlardan foydalanish xizmati
9.	Issiqxonalarda qishloq xo'jalik zararkunandalarining ko'payishini oldini olish
10.	Issiqxonalarda tomchilatib sug'orish texnologiyasini tashkil etish
11.	Himoya qilingan joyda sabzavotchilik va gulchilik yo'nalishi uchun har xil texnologiyadagi avtomatlashgan taqsimlovchi moslama(TM)lar
12.	O'simlik turiga moslashtirib qurilgan issiqxonalar hosilini yig'ish ishlov berish va saqlash
13.	Ixtisoslashgan issiqxonalarda o'stirilgan ko'chat va nihollar ko'pchilik davrlarga eksport qilinishi
14.	Issiqxonalarda gul yetishtirishning samaradorligini oshirish
15.	Issiqxonaning qurilishini tanlashda inobatga olinadigan omillar
Asosiy adabiyotlar	
1	Zuyev VI, Asatov, SH.I, O.Kadirkhodjaev, Ataxadjaev A.A. "Himoyalangan joy sabzavotchiligi T-2018 y. (darslik)
2	Zuyev V.I, Asatov, SH.I, O.Kadirkhodjaev, Ataxadjaev A.A. У.И.Акгамов, Овошеводство защищенного грунта Ташкент-2008 y. 460 b

3	G.A. Samarov, J.Y. Yodgorov, Z. T. Siddiqov "Isiqxona xo'jaliklarini tashkil qilish va yuritish" o'quv qo'llanma. Toshkent-2007-yil.
4	Agrossanoat firmalarini tashkil etish bo'yicha hujjatlar to'plami", if.d prof. A. Jo'zayev rahbarligida tayyorlangan. Toshkent, 2006-yil.

Qo'shimcha adabiyotlar:

1	Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda harpo etamiz. Toshkent, "O'zbekiston" NMU, 2017. 56 b.
2	Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. "O'zbekiston" NMU, 2017.-47b
3	O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 7 fevraldagi "O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha harakatlarni strategiyasi to'g'risida"gi PF-4947-sonli Farmoni. O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlar to'plami, 2017 y., 6-son, 70-moddada
4	O'zbekiston QXV va O'zbekiston QXF A tomonidan shiqariladigan tavsiyalar. O'quvchilar.
5	Mirziyoyev Sh.M. Tarqidiy tashkil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobdarlik-har bir tarfbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. "O'zbekiston" NMU, 2017, 103 b.
6	Mirziyoyev Sh.M. Buyuk keladigimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga qutemiz. "O'zbekiston" NMU, 2017. - 485 b.
	Internet saytlar:
1	www.orphal.org/od/ov.html O'zbekistonning, kalendarlari rabot na u'yastke, ob'ekti onlayn so'zlevni.
2	www.darvestas.info/biologosni.rubr O'zbekistonning po Migitlaydiyu.....
3	www.darvestas.info/biologosni.rubr O'zbekistonning po Migitlaydiyu.....

1.23. **Sabzavotchilik fanidan Davlat attestatsiya sinovi uchun dastur O'quv fanining do'zaritiligi va oliby kashbu ta'limdagi o'tmi**

1. O'quv fanini o'qitishni bo'yicha usulbutu ko'rsatmalar.
 Fanining mazmuni – Ushbu fan o'zlashtirish jarayonida sabzavot va poliz ekinlari urug'i va ko'chalarini ekinbga tayyorlashni, begona o'ltarga

qarshi gerbitsidlardan foydalanish muddati, miqdori va usullarini sabzavot va poliz ekinlarini ekish qalinligi, oziqlanish maydoni va yuza birigidagi o'simliklar sonini aniqlashni; sabzavot va poliz ekinlarini hosildorligini aniqlash va hosil sifatini bilishi va ulardan foydalana olishi

Fanni o'qitishdan maqsad – talabalarga sabzavot va poliz ekinlarini kelib chiqish makonlari, biologik xususiyatlari, navlari, ekish muddatlari va usullari hamda yetishtirish texnologiyasini o'rgatish hamda ilmi amalda tatbiq etish ko'nikmasini hosil qilishdir.

Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar) fanni o'zlashtirish natijasida talaba:

- sabzavot va poliz ekinlari urug'i va ko'chalarini ekishga tayyorlashni; begona o'ltarga qarshi gerbitsidlardan foydalanish muddati, miqdori va usullarini haqida *tasavvurga ega bo'lishi*;
- sabzavot va poliz ekinlarini ekish qalinligi, oziqlanish maydoni va yuza birigidagi o'simliklar sonini aniqlashni; sabzavot va poliz ekinlarini hosildorligini aniqlash va hosil sifatini *bilishi va ulardan foydalana olishi*;
- sabzavot va poliz ekinlarni tashqi muhit omillariga munosabatini o'zlashtirish; sabzavot va poliz ekinlari urug' va ko'chatini ekish va parvarishlash; hosilni yig'ishtirishda mexanizatsiyadan to'liq foydalanish uchun zarur ko'lgan ma'lumotlar to'plash va ulardan foydalana olish *ko'nikmalariga ega bo'lishi* kerak.

Nazariy mavzular

No	Nazariy mavzular
1.	Kirish. Sabzavotchilik fanining ahamiyati, maqsadi, vazifasi va sabzavotchilikni rivojlantirishi
2.	Sabzavot ekinlarining botanik ta'rif, morfologik va biologik xususiyatlari
3.	Himoyalangan yer sabzavotchiligi vazifalari va xususiyatlari
4.	Himoyalangan yer inshootlarining turlari, tuzilishi va vazifalari
5.	Himoyalangan yer inshootlarida mikroqitlim sharoitlarini ta'minlash va uni sozlash usullari
6.	Sabzavot ekinlari ko'chalarini yetishtirish texnologiyasi
7.	Isiqxonalarda sabzavot mahsulotlarini yetishtirish
8.	Sabzavotlarni ochiq dalada ekish uchun yer tanlash, o'tmishdoshlik ahamiyati
9.	Sabzavot ekinlarini o'g'itish va parvarishlash
10.	Kartoshkani ahamiyati, biologiyasi, navlari va yetishtirish texnologiyasi
11.	Tomatdosh sabzavotlar biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi
12.	Karam o'simliklari biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi

13.	Ildizmevali sabzavotlar biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi
14.	Piyozli sabzavotlar biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi
15.	Ko'kat, dukkakli va kam tarqalgan sabzavotlarni yetishtirish
16.	Sug'oriladigan yerlarda poliz ekinlarini yetishtirish
17.	Lahnikor polizchilik xususiyatlari
18.	Poliz ekinlari kasalliklari va zararkunandalari, ularga qarshi kurash choratlari
19.	Poliz mevalarini saqlash va qayta ishlash
20.	Poliz ekinlari unug' chiligi

Amaliy mashg'ulot mavzulari	
№	
1.	Eng muhim sabzavot ekinlarining tur tarkibi bilan tanishish
2.	Sabzavot ekinlarini urug'lariga qarab aniqlash
3.	Sabzavot ekinlarini maysalariga va birinchi chin barglariga qarab aniqlash
4.	Himoyalangan yer inshootlari turlari va ularni tuzilishi
5.	Himoyalangan joylarda ko'chat yetishtirishga oid hisoblashlar
6.	Sabzavotchilikka ixtisoslashgan fermer xo'jaliklari uchun almashlab ekish sxemalarini tuzish
7.	Sabzavot ekinlarini dalada ekish sxemalari va getkardagi o'simliklar sonini aniqlash
8.	Sabzavot o'simliklarining joylanish qalinligiga ko'ra getkardan olimadigan hosilni hisoblash
9.	Kartoshka navlarining morfologik tuzilishini o'rganish
10.	Tomatdosh sabzavotlar navlarining morfologik tuzilishi bilan tanishish
11.	Karamli sabzavotlar navlari bilan tanishish
12.	Ildizmevali sabzavotlarning navlari bilan tanishish
13.	Piyozdosh ekinlar navlari bilan tanishish

14.	Ko'kat va kam tarqalgan sabzavot navlari bilan tanishish
15.	O'zbekistonda rayonlashirilgan qovun navlari bilan tanishish
16.	O'zbekistonda rayonlashirilgan tarvuz navlari bilan tanishish
17.	O'zbekistonda rayonlashirilgan qovoq navlari bilan tanishish
18.	O'zbekistonda rayonlashirilgan bodring navlari bilan tanishish
19.	Qovoqcha va patisson sabzavot ekinlari bilan tanishish
20.	Sabzavot ekinlarining o'g'itlarga bo'lgan talabini hisoblash
21.	Sabzavot ekinlarini sug'orish usullari va suvga bo'lgan talabini hisoblash
22.	Kechki kartoshka yetishtirish texnologik kartasini tuzish
23.	Ertagi pomidor yetishtirish texnologik kartasini tuzish
24.	Sabzavot ekinlarini hosilini yig'ib olish va mexanizatsiyadan foydalanish
25.	Ertagi bodring yetishtirish texnologik kartasini tuzish
26.	Kechki karam yetishtirish texnologik kartasini tuzish
27.	Ertagi sabzi yetishtirish texnologik kartasini tuzish
28.	Sabzavot ekinlarini zararkunandalarga qarshi kurashish usullari va kimyoviy vositalarga bo'lgan talabni aniqlash
29.	Qovun yetishtirish texnologik kartasini tuzish
30.	Tarvuz yetishtirish texnologik kartasini tuzish
31.	Qovoq yetishtirish texnologik kartasini tuzish

Asosiy adabiyotlar

1. Ostonaqulov T. E., Zuyev V. I., Qodirxo'jayev O. D. "Sabzavotchilik". Toshkent. 2009 y. (darslik)
2. Ostonaqulov T. E., Zuyev V. I., Qodirxo'jayev O. D. "Sabzavotchilik". Toshkent. 2008 y. O'quv qo'llanma.
3. Zuyev V. I., Qodirxo'jayev O. K., Adilov M. M., Akromov U. I. Sabzavotchilik va polizchilik. 2016 y. O'quv qo'llanma.
4. Ashurmetov O. A., Bo'riyev X., Ch. Poliz ekinlari biologiyasi va yetishtirish texnologiyasi. T.: "Mexnat". 2000. 199 b
5. Bo'riyev X. Ch. Baxchevodstvo. T.: «O'zbekistan milliy ensiklopediyasi». 2002. 314 b

6. Bo'riyev X.Ch., Zuyev V.I., Umarov A.A. Polizchilikdan amaliy mashg'ulotlar. Toshkent: "Mehnat". 1997. 103 b

Qo'shimcha adabiyotlar

1. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. Toshkent, "O'zbekiston" NMIU, 2017. - 56 b.
2. Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustivorligi va inson manfaatlarini ta'minlash yurt taraqqiyoti va xalq farovonligi garovi. "O'zbekiston" NMIU, 2017. -47 b.
3. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob halqimiz bilan birga quramiz. "O'zbekiston" NMIU, 2017.
4. Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik -har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. "O'zbekiston" NMIU, 2017. -47 b
5. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 7-fevraldagi "O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha harakatlarni amalga oshirish to'g'risida" gi PF-4947-sonli Farmoni. O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to'plami, 2017 y., 6-son, 70-modd.
6. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Qarori «Meva va sabzavotchilik va uzumchilik sohasini isloh qilish bo'yicha tashkiliy chora-tadbirlar to'g'risida» qarori. PF-3709 Farmoni Xalq so'zi -2006 yil 11 yanvar
7. Zuyev V.I., Abdullayev A.G. Sabzavot ekinlari va ularni yetishtirish texnologiyasi T., «O'zbekiston» 1997. O'quv qo'llanma
8. Azimov V.I., Bo'riyev X.-Ch. Sabzavot ekinlari biologiyasi T., «UZMEDIN», 2002
9. R. Mavlanova, A. Rozaimov, R. Xakimov, L. Xakimov, M. I Turdiyeva. O'zbekiston qovunchilari. Melons of Uzbekistan. Diniy Uzbekistana. O'simliklar genetik resurslari xalqaro instituti, 7.005. -216 b
10. Bo'riyev X.-Ch., Do'stimuratova S.I. Polizchilik. Ma'ruzalar matni. ToshDAU, 2000. 62 b.

Internet saytlari

1. www.srbp.ru/obogrod_ov.html Ovoşevodstvo, kalendari rabot na yastvke, obşen oplatom, soveti.
2. www.adventus.info/bdi/ov/ovsej.htm Ovoşevodstvo po Migtlaydery....
3. www.basheda.ru/en/ki/ovoo/ovoo.htm Ovoşevodstvo, otryasi rastenievodstva. V Fv vyraşivayev v osn. luk renyatyi, kapustu bezokonyayev, svezku, morkov, ogurci, tomaty i perec sladkiy ...
4. [Mir.li/ru/eda/iz/pis/zhovito](http://mir.li/ru/eda/iz/pis/zhovito) Электронная версия книги Ovoşevodstvo, bazhevodstvo, plodovodstvo i vinogradarstvo Uzbekestana.
5. www.teis.pl/diestortu/maintenance_the_agriculture_x_Agro технология, soveti i rekomendatsii dlia professionalov agrobiznesa.

1.25. Issiqxonalarda servis xizmat ko'rsatishidan UDA uchun savollar bazasi

1. Aertopnika usulida sabzavotlarni yetishtirish texnologiyasi

18

2. Barpo etilgan issiqxonalarni mavsumga tayyorlash. Gidropori va tuproqli issiqxonalar.

3. Ferner xo'jaligida sabzavotchilik rivojlantirish
4. Issiqxona kombinatlarini tashkil etishni iqtisodiy va tashkiliy vazifalari
5. Issiqxona mahsulotlarini terish, qadoqlash va uni realizatsiyasi bo'yicha ishlarni tashkil etish.
6. Issiqxona mahsulotlarini tarkibidagi foydali va zararli moddalarni tarkibini aniqlash
7. Issiqxona xo'jaliklari huquqiy ta'minoti.
8. Issiqxona xo'jaliklarini barpo etish uchun maydon tanlash.
9. Issiqxona xo'jaliklarini barpo etish uchun tanlanadigan yerlarga qo'yiladigan talablar
10. Issiqxona xo'jaliklarini iqtisodiy rivojlantirish dinamikasi.
11. Issiqxona xo'jaliklarining namunaviy loyihalari va ularga qo'yiladigan talablar.
12. Issiqxonada foydalaniladigan mashina mexanizmlari
13. Issiqxonada foydalaniladigan mashina mexanizmlari
14. Issiqxonada kam tarqalgan sabzavotlar yetishtirish texnologiyasini takomillashtirish
15. Issiqxonalar issiqlikka talabini aniqlash
16. Issiqxonalarda bodring va pomidor yetishtirish usullari
17. Issiqxonalarda foydalaniladigan mashina mexanizmlari
18. Issiqxonalarda issiqlik ta'minoti.
19. Issiqxonalarda ko'chat va sabzavot yetishtirishni nazariy asoslari.
20. Issiqxonalarda sabzavot mahsulotlarini ishlab chiqarishning hozirgi holati, istiqbolari hamda muammolari.
21. Issiqxonalarda sabzavot yetishtirishning innovatsion texnologiyasi.
22. Issiqxonalarda zamonaviy usulda ko'chat yetishtirish texnologiyasi
23. Issiqxonalarini mavsumga tayyorlashdagi tadbirlarni tashkil qilish.
24. Issiqxonalarini qurish loyihalari bilan tanishish.
25. Issiqxonalarini yordamchi va qo'shimcha ishlatilgan joylarni tanlash.
26. Loyliq ko'p yillik me'terologik sharoitlarini tahlil qilish.
27. Kichik hajimli gidropori issiqxonalarda foydalaniladigan qurilma va moslamalar.
28. Ko'chat yetishtiruvchi komplekslar barpo etish asoslari.
29. Ko'chat sabzavotlarni yetishtirishda nav va durgaylarni tanlash
30. Mavsum so'ngida issiqxonada bajariladigan ishlar.
31. Ozqaliq erimlar va ozdqlantirish miqdorlari
32. Patlik va terlisalarni isitishda biologik yoqilg'ilar
33. Pomidor va bodring yetishtirish bo'yicha agrotexnik xaritamni ishlab chiqish
34. Pomidorni mineral pakta (vatada) yetishtirish texnologiyasi
35. Qishloq xo'jaligi ishlab chiqarishning samaradorligini aniqlash
36. Qishloq xo'jaligi korxonasi'ning biznes rejasi
37. Qishloq xo'jaligi me'nat motivatsiyasi
38. Qishloq xo'jalik ishlab chiqarishini rejalashtirish tizimi va uslublari

19

39. Temchilarb sug'orish moslamalari tizimi
40. Tomchilarb sug'orish tizimini qo'llash jarayonini tashkil etish
41. Xorijiy davlatlardagi zamonaviy issiqxona turlari va maydoni
42. Yorug'lik o'tkazuvchi materiallarga bo'lgan talabini aniqlash
43. Zamonaviy issiqxonalar sabzavot yetishtirishni iqtisodiy samaradorligini aniqlash
44. Zamonaviy issiqxonalarda yetishtirish uchun istiqbolli, eksportbop nav va duragaylar
45. Zamonaviy issiqxonalarni ko'chatga bo'lgan talabini aniqlash
46. Zamonaviy yorug'lik o'tkazuvchi materiallarni fizikaviy xususiyatlarini aniqlash
47. Zamonaviy yorug'lik o'tkazuvchi materiallarni xususiyatlari.

1.28. Himoyalangan yer sabzavotchiligi fanidan YDA uchun savollar bazasi

1. Pestsidlar haqida ma'lumot.
2. Defoliantlar nima?
3. Kimyoviy himoya qilish haqida ma'lumot.
4. Kuzgi tunlamni zararlitomonlarini bashorat qilish.
5. Kanakt ta'sir qilish nima?
6. Binafsharang qalqondorlarini tuzilishi va hayot kechirishi
7. Binafsharang qalqondorlarini tuzilishi va hayot kechirishini bashorat qilish.
8. Binafsharang qalqondorning ko'payishini bashorat qilish.
9. G'o'za oqganoti o'simlikni qanday zararatlashini bashorat qilish.
10. G'o'za oqganoti o'simlikni qanday zararatlashini bashorat qilish.
11. G'o'za oqganoti qarshi kimyoviy himoya
12. G'o'za oqganoti qarshi kimyoviy himoya haqida bashorat qilish.
13. G'o'zaning yer osti qismini kemiruvchi zararkundalarini bashorat qiling.
14. G'o'vak hosil qiluvchi pashshalar lichinkalari o'simlikka qanday zarar beradi.
15. G'o'vak hosil qiluvchi pashshalar tuzilishi haqida bashorat qilish.
16. G'o'vak hosil qiluvchi pashshalarning rivojlanish bosqichlari
17. G'o'vak hosil qiluvchi pashshalarning rivojlanish bosqichlari
18. Kalarado qo'ng'izi, pommidor zang kanasi va o'rgimchakkanani bo'g'inlarini sanang.
19. Kalarado qo'ng'izi, pommidor zang kanasi va o'rgimchakkanani bo'g'inlarini bashorat qilish.
20. Kalorodo qo'ng'izining rivojlanish siklini bashorat qilish.
21. Kamstok .unsimon qurtlarning voyaga yetgan shaklining ko'payishi.
22. Karam oq kapalagi zararini bashorat qilish.
23. Karam oq kapalagi zararini bashorat qilish.
24. Karam oq kapalagi qarshi biologik kurash chorralari.
25. Karam oq kapalagi qarshi kurash
26. Karam va sholg'om oq kapalagi tashqi belgilarning o'zaro farqi.

27. Kartoshka kuyasi, pommidor kuyasi va xudoshnikni bir-biriga o'xshash jihalarini sanang.
28. Kartoshka kuyasi, pommidor kuyasi va xudoshnikni bir-biriga o'xshash jihatlari.
29. Kartoshka kuyasining zararini bashorat qilish.
30. Kolorado qo'ng'izining tashqi tuzilishini bashorat qilish.
31. Kuzgi tunlam oziqlanishini bashorat qilish.
32. Kuzgi tunlam tashqi tuzilishini bashorat qilish.
33. Kuzgi tunlam va makkajo'xori parvonasiga qarshi tabiiy kurash choralarini bashorat qilish.
34. Kuzgi tunlam va makkajo'xori parvonasiga qarshi tabiiy kurash chorralari
35. Kuzgi tunlamga qarshi kurash
36. Kuzgi tunlamga qarshi kurashni bashorat qilish.
37. Kuzgi tunlamni zararli tomonlarini bashorat qilish.
38. Kuzgi tunlamni zararlitomonlarini bashorat qilish.
39. Makkajo'xori parvonasi erkak va urg'ochisini bir-biridan farqi
40. Makkajo'xori parvonasini rivojlanish davri
41. Makkajo'xori parvonasini rivojlanish davrini bashorat qilish.
42. Makkajo'xori parvonasini tabiiy kushandalari va qarshi kurash chorralari
43. Makkajo'xori parvonasini tashqi tuzilishini bashorat qilish.
44. Makkajo'xori parvonasining kuzgi tunlamdan farqi.
45. Makkajo'xori parvonasining zararli tomonlari.
46. Makkajo'xori parvonasining zararli tomonlarini bashorat qilish.
47. O'rgimchakkana nimalariga zarar keltirishini bashorat qilish.
48. O'rgimchakkananing ko'payish davrlarini bashorat qilish.
49. O'rgimchakkananing tashqi tuzilishini bashorat qilish.
50. O'rgimchakkananing tuzilishini bashorat qilish.
51. O'rgimchakkananing zararini bashorat qilish.
52. O'rgimchakkananing zararini bashorat qilish.
53. O'rgimchakkananing ko'payishini bashorat qilish.
54. O'rgimchakkananing zararini bashorat qilish.
55. O'rgimchakkananing zararini bashorat qilish.
56. O'rgimchakkananing zararini bashorat qilish.
57. O'rgimchakkananing zararini bashorat qilish.
58. O'rgimchakkananing zararini bashorat qilish.
59. O'rgimchakkananing zararini bashorat qilish.
60. O'zбекиstonda tashqi karantin obyekti bo'lgan tok fillakseriyasining zararini bashorat qilish.
61. Olma qurtiga qarshi ishlatiladigan pestsidlar.
62. Olma qurtiga qarshi ishlatiladigan pestsidlar haqida bashorat qilish.
63. Olma qurtining kimyoviy kurash usullarini bashorat qilish.
64. Olma qurtining rivojlanishini bashorat qilish.
65. Olma verqutisimon qurtining binafsharang qalqondordan asosiy farqi

66. Olma verqulsimon qurtining zararlashi binafshtarang qalqondorini zararlashida nimasi bilan farq qiladi?
67. Olma verqulsimon qurtining zararlashi binafshtarang qalqondorini zararlashida nimasi bilan farq qiladi?
68. Oq pashshaning keltirib chiqaradigan zararini bashorat qilish.
69. Pomidor zang kanasining o'simliklarga qiyadigan zaralarini bashorat qilish.
70. Poliz shirasining o'simlik shirasidan farqi.
71. Poliz shirasining qaysi fazalari qishlab qoliadi va qishlovdan keyin qanday jarayonlar yuz beradi?
72. Pomidor kuyasi va kartoshka kuyasining bir birtidan farqi.
73. Pomidor zang kanasining hayot kechirishini bosqichma bosqich ayrib bering.
74. Pomidor zang kanasining tana tuzilishini bashorat qilish.
75. Qanotsiz shiraning tana tuzilishi haqida ma'lumot bering.
76. Qovun pashshasi tuproqda qancha chuqurlikda qishlaydi, qachon uchib chiqadiva qanch bo'g'im beradi?
77. Qovun pashshasining hayot kechirishini bashorat qilish.
78. Qovun pashshasining rivojlanish siklini bashorat qilish.
79. Qovun pashshasining tashqi belgilarini ko'rsating.
80. Qovun pashshasining tashqi tuzilishini bashorat qilish.
81. Qovun pashshasining tashqi tuzilishini bashorat qilish.
82. Qulupnay qurtining qishlovdan chiqqandan keyin yuz beradigan jarayonlarni bashorat qilish.
83. Qulupnay qurtining qishlovdan chiqqandan keyin yuz beradigan jarayonlari
84. Qulupnay zararkunandalarga qarshi kurash choralari
85. Sharq meva xo'rlarining oziqlanishini bashorat qilish.
86. Sharq meva xo'rlarining tashqi tuzilishini bashorat qilish.
87. Sholg'om oq kapalagiga biologik kurashni bashorat qilish.
88. Simqurtlarning hayot kechirishini bashorat qilish.
89. Simqurtlarning hayot kechirishini bashorat qilish.
90. Soxta simqurt haqida bashorat qilish.
91. Soxta simqurt haqida umumiy ma'lumot
92. Tamaki tripsi qaysi o'simliklarni zararlaydi va qaysi qismlarini qishlab?
93. Trik tug'adigan hasharotlar nomi va tuzilishidagi o'xshashliklarini bashorat qilish.
94. Tok fillekseriyasining urg'ochilarining kattaligi va ko'payishi
95. Ushmon qurtining hayot kechirishini bashorat qilish.
96. Xasva qandalasi tashqi ko'rinishi
97. Xasva qandalasi tashqi ko'rinishi
98. Xasva qandalasi tashqi tuzilishini bashorat qilish.
99. Xasva qandalasiga qarshi kurash
100. Xasva qandalasiga qarshi kurashni bashorat qilish.
101. Xudoshnik bilan pomidor kuyasining ketma ketligi.
102. Xudoshnikning lichinkasi va yetuk zoti qanday zarar keltirishini bashorat qilish.

103. Xudoshnikning lichinkasi va yetuk zotlarini zarari haqida bashorat qilish.

1.29. Issiqxonada sabzavot ekinlarini hayotiy omillarini boshqarish **inidan**

YDA uchun savollar bazasi

1. Energiya tejamkor himoyalangan joy issiqxonalarining joylashirish sxemalarini, O'lchamlarini va joylashuv traektoriyasini (quyosh harakatiga qarab) shakllab bering?
2. Issiqxonada pomidor yetishtirish uchun necha yuks yorug'lik talab etiladi? shartlang.
3. Issiqxonada pomidor, bodring ko'challari yetishtirish uchun necha yuks yorug'lik talab etiladi? shartlang.
4. Issiqxonada sabzavot ekinlarining hayotiy omillarini ko'rsating va sharxlab bering?
5. Issiqxonalarda havo namligi ortib ketishi yoki yetishmasligining salbiy holatlarini izohlab bering?
6. Issiqxonalarda havoning yo'l quyilishi mumkin bo'lgan zarari gazlar bilan ifloslanish turlarini va konsentratsiyasini ko'rsating?
7. Quyosh radiatsiyasining tarqalishiga imkon beruvchi va hasharotlar kirishiga to'sqinlik qiluvchi mahsus to'rlar to'plamini izohlab bering?
8. Quyosh radiatsiyasining tarqalishiga imkon beruvchi va hasharotlar kirishiga to'sqinlik qiluvchi mahsus to'rlar to'plamini izohlab bering?
9. Zamonaviy issiqxonalar harorat keskin ko'tarilganda qanday jihozlardan foydalaniladi, to'liq tushuntirib bering?
10. Zamonaviy issiqxonalar harorat keskin ko'tarilganda qanday jihozlardan foydalaniladi. To'liq tushuntirib bering?
11. Zamonaviy issiqxonalarda mikroqilimni nazorat qilish qanday tartibda yuritiladi?
12. Issiqxona ekinlarini sug'orishning qanday tizimlarini bilasiz va ulardan foydalanish usullarini ko'rsating?
13. Transpiratsiya koeffitsienti deganda nimanani tushunasiz?
14. Atmosfera tarkibidagi va issiqxona ichidagi CO₂ miqdorini ekinlar turi bo'yicha izohlang?
15. Havoning nisbiy namligini sozlashning (ko'tarish yoki pasaytirish) qanday usullarini bilasiz, izohlang?
16. Himoyalangan joy energiya tejamkor issiqxonalarda ekinlar joylashuvi maydoni qaysi meridian yo'nalishida bo'lishi kerak. To'liq izohlang?
17. Issiqxonada bodring yetishtirish uchun necha yuks yorug'lik talab etiladi? sharhlang.
18. Issiqxonada sabzavot ekinlarini haroratga munosabatiga ko'ra necha gurthga bo'linadi. Izohlan?
19. Issiqxonada sabzavot ekinlarining hayotiy omillarini ko'rsating va sharxlab bering?
20. Issiqxonalarda ortiqcha CO₂ gazini chiqarib yuborishning qanday usullarini bilasiz?
21. Manometer deganda nimanani tushunasiz? Quyosh radiatsiyasining to'liq in uzunligini izohlang?
22. Mikroqilim nima?

- 23.2. Mikroqilim nima?
24. Sabzavot ekinlari yorug'likka talabchanligi bo'yicha necha guruhlga bo'linadi, shaxlab bering?
25. Sabzavot ekinlari yorug'likka talabchanligi bo'yicha necha guruhlga bo'linadi, shaxlab bering?
26. Sabzavot ekinlari uchun maqbul ozuqa elementlari konsentratsiyasi va pH muhiti qanchani tashkil qilishi lozim, eritma tarkibini shaxlang?
27. Sabzavot ekinlarining suvga talabi qaysi rivojlanish fazalarida o'zgarib turadi?
28. Bodring ekini o'stirish uchun fazalar kesimidagi maqbul havo haroratini va kritik chegaralar haroratini to'liq izohlab bering?
29. Fitotron issiqxonalarida qo'shimcha yorug'lik berishda nimalardan foydalaniladi. Shaxlab bering?
30. Issiqxonada sabzavot ekinlari liddizidan oziqlantirish usullari bo'yicha necha turdan iborat?
31. Issiqxonalarida CO₂ gazining yetishmovchiligini qanday usullar bilan sozlanadi?
32. Ko'kat ekinlari uchun necha lyuks yorug'lik talab etiladi? shaxlang.
33. Oynavand yoki plyonlaki issiqxonalarida CO₂ gazini sozlashning qanday usullarini bilasiz va uning miqdori necha foizni tashkil etishi lozim?
34. Pomidor ekini o'stirish uchun fazalar kesimidagi maqbul havo haroratini va kritik chegaralar haroratini to'liq izohlab bering?
35. Quyovsh radiatsiyasidan tushadigan infraqizil va ultrabinafshta to'liqlar necha mm ga teng izohlang?
36. Tuproq aralashmasining namligiga eng talabchan sabzavot ekinlarini aytib bering?
37. Yorug'likka juda talabchan ekinlar uchun necha lyuks talab etiladi, shaxlab bering.
38. Zamonaviy issiqxonalarida harorat keskin ko'tarilganda qanday jihozlardan foydalaniladi. To'liq tushuntirib bering?
39. Aetroponika nima?
40. Issiqxonada sug'orish uchun qo'llaniladigan suvning harorati, muhiti, tarkibidagi quyuv qoldig'i to'g'risida izoh bering?
41. Yorug'likka kam talabchan ekinlar uchun necha lyuks talab etiladi, shaxlab bering.
42. Agregatoponika nima?
43. Bodring ekini o'stirish uchun fazalar kesimidagi maqbul havo haroratini va kritik chegaralar haroratini to'liq izohlab bering?
44. Bodring ekini o'stirish uchun fazalar kesimidagi maqbul havo haroratini va kritik chegaralar haroratini to'liq izohlab bering?
45. Gidroponika issiqxonalarida CO₂ gazini me'yorda saqlash uchun qanday qo'shimcha choralar qo'llaniladi?
46. Issiqxonada pomidor yetishtirish uchun necha lyuks yorug'lik talab etiladi? shaxlang.
47. Issiqxonada sug'orish tizimidan foydalanishning salbiy holatlarini va kunning qaysi muddatlarida va qanflay me'yorlarda sug'orishni izohlang?
48. Issiqxonada sug'orish tizimidan foydalanishning salbiy holatlarini va kunning qaysi muddatlarida va qanflay me'yorlarda sug'orishni izohlang?
49. Issiqxonada yorug'lik yetishmasligi salbiy holatlarini izohlab bering?

50. Issiqxonalarni qizib ketishini oldini olishda qanaga salqinlashirish usullaridan foydalaniladi?

51. Shaxsiy plyonkali issiqxonalarining me'yoriy o'lehanlarini shaxlab bering?
52. Tuproqda nam yetishmasligi yoki orib ketishi salbiy holatlarini izohlab bering?
53. FFR (Fotosintetik faol radiatsiya) deganda nimanı tushunasiz, shaxlab bering?

1.23. Sabzavotchilik fanidan YDA uchun savollar bazasi

1. Almashtab ekish tartibi va ahamiyati
2. Almashtab ekish va yer tanlash haqida ma'lumot bering.
3. Begona o'tlar, ularning zarari va biologik xususiyatlari
4. Begona o'tlarni hisobga olish va xaritalash
5. Dehqonchilik tizimi
6. Dehqonchilik tizimi
7. Dehqonchilikning ilmiy asoslari
8. Himoya qilingan tuproq uchun yorug'lik o'tkazuvchi shaffof materallar?
9. Organik dehqonchilik
10. Qishloq xo'jalik ekinlarini ekish usullari
11. Qishloq xo'jalik ekinlarini sug'orish rejimi
12. Sabzavot ekinlari hosildorligini oshirish bilan nimaga erishish mumkin?
13. Sabzavot va poliz mahsulotlarini ishlab chiqarish bo'yicha dunyo manlakatlarini aytib bering?
14. Sabzavotlarni parvarishlash haqida ma'lumot?
15. Sho'rlangan tuproqlar, ularning turlari. Sho'rluk va sho'rthoksimon, sho'rtob va sho'rtobli tuproqlar
16. Shudgor va uning turlari
17. Sug'oriladigan dehqonchilikning umumiy masalalari?
18. Tuproq hosil bo'lishiga ta'sir etuvchi omillar. Iqlimning tuproq hosil bo'lishidagi roli.
19. Tuproq unumdorligi va madaniyligi
20. Tuproq unumdorligi va madaniyligi
21. Tuproqning agrofizik xossalari va ularning dehqonchilikdagi ahamiyati
22. Tuproqning havo rejimi hamda uni boshqarish usullari
23. Tuproqning havo rejimlari hamda ularni boshqarish usullari
24. Tuproqning issiqlik rejimi hamda uni boshqarish usullari
25. Tuproqning ozig rejimi va uni boshqarish usullari
26. Tuproqning suv rejimi hamda uni boshqarish usullari
27. Yer sho'rlanishi va botqoqlanishini oldini olish va unga qarshi kurashda qo'llaniladigan meliorativ, agromeliorativ va suv xo'jalik tadbirlar tizimi
28. Yerga ekin ekishdan oldin va keyin ishlov byerish
29. Yerga ishlov berish, haydash usullari va sifati
30. Yerni ishlashda resurs va enyergojevovchi texnologiyalar

Kafedra mudiri, b.f.f.d. (PhD):

25

O.R. Umarov